

Finansministeriet
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København

Friskolernes Kontor

Prices Havevej 11
5600 Faaborg

Telefon 62 61 30 13
Telefax 62 61 39 11

df@friskoler.dk
www.friskoler.dk

Giro 828-2218

att. Martin Sillemann

Dato: 16.04.10

Journal: 903

Fortsat udvikling af borgernes frie valg

Dansk Friskoleforening har modtaget indbydelse til at deltage i skriftlig høring angående regeringens arbejde for at understøtte og forbedre de velfungerende aspekter af frit valg. Vi takker for henvendelsen, men må erkende, at det er en central barriere, når grundlaget for efterfølgende anbefalinger ikke må indebære offentlige meromkostninger eller begrænsninger i kommunernes styringsmuligheder. Da denne begrænsning ikke er ganske éntydig, men reelt afhængig af politiske beslutninger skal vi trods alt pege på nogle væsentlige barrierer, som de mødes af friskolerne og potentielle friskoleforældre.

Den eksisterende friskolelovgivning har rod tilbage til 1855 og er vel en af landets længst eksisterende muligheder for frit valg. Den har i tidens løb været benyttet af et varierende antal forældre, men har til stadighed været en seriøs valgmulighed for de forældre, der har følt behov for en undervisning, som var afvigende fra den offentlige skole. Frie grundskoler under et søges i dag af ca. 14% af de skolesøgende børn. I nyere tid er det frie skolevalg også indført i folkeskolen, men med den konsekvens at forældrene både i folkeskole og friskole har mistet retskrav på optagelse i den lokale folkeskole. Isoleret set har dette ikke påvirket forældrenes valg af friskoler, men i de senere år har et mindre antal forældre alligevel oplevet problemer, når de p.g.a. andre barrierer har været nødt til at foretage et ændret skolevalg.

Barrierer:

- Børnehavebørn kan efter nærmere regler overføres til en skolefritidsordning på heldagsbasis ca. et halvt år før skolestart. Friskolene fik hjemmel til at optage disse elever flere år senere end folkeskolerne, hvilket gav kommunerne planlægningsproblemer, da børn indskrevet på friskolerne fra 1. august havde retskrav på at blive i børnehaverne trods obligatorisk overflytning til folkeskolerne. Da friskolerne manglede hjemmel til denne aktivitet, havde det ingen betydning, at kommunerne tilbød at betale en gennemsnitstakst for optagelse svarende til udgiften i folkeskolen. Efter at friskolerne fik hjemmel til optagelse, er de fleste kommuner ophørt med at tilbyde betaling for disse børnehavebørn i heltidsskolefritidsordninger, hvilket betyder at friskoleforældre må betale hele udgiften, medmindre friskolerne kan finde anden ekstern medfinansiering (primært frivillige gaver fra skolekreds). Fakta er, at 27 friskoler havde oprettet heltidsskolefritidsordning i 2009, men kun 10 modtog kommunal støtte i meget varierende omfang. En række forældre må vælge mellem at lade deres børn blive tilbage blandt de yngre børn i børnehaven eller fravælge friskolen. Kommunerne har i almindelighed ingen be-

sparelse ved ikke at yde tilskud, men opretholder en barriere, der er politisk begrundet.

- Friskolerne modtager et beskedent tilskud til elever i skolefritidsordningerne. Ved stram planlægning lykkes det alligevel at gennemføre ordninger, som forældrene i almindelighed er tilfredse med. En særlig forældregruppe kommer dog ofte i klemme. Der er tale om forældre med psykisk eller fysisk handicappede børn. Når de undervises på friskolen, kan skolen søge særligt tilskud i SU-Styrelsen, men der findes ingen økonomisk støtte, når disse elever har behov for pædagogisk støtte i skolefritidsordningerne. Hvis eleverne optages, har friskolerne ganske vist forpligtelsen inden for det beskedne sfo-tilskud, men da dette er en utilstrækkeligt for elever med markant behov for særlig pædagogisk støtte, tvinges friskolen og/eller forældrene til at søge om tilskud i kommunen efter friskolelovens § 23 eller Serviceloven. Ressourcestærke forældre magter jævnligt at få støtte efter Serviceloven, og kommunerne vælger undertiden at yde frivillig støtte efter § 23, hvis de kan se, at det indebærer en besparelse for kommunen, at barnet bliver på friskolen. Men en del forældre føler sig tvunget til at indskrive deres barn i folkeskolen, hvilket kan medføre en række besværligheder for forældrene, når de ikke kan få barnet ind i distriktsskolen i hjemmets nærhed. – De beskrevne forhold giver jævnligt anledning til stor forundring hos socialrådgivere og andet fagligt personale i offentligt regi, da de ikke forstår, hvordan friskolen og friskoleforældrene kan være afskåret fra en velbegrundet social ydelse. I Dansk Friskoleforening opfatter vi dette, som et „hul i lovgivningen“.
- Det frie skolevalgs centrale barriere er afgjort den manglende ret til gratis skolekørsel, når distriktsskolen er fravalgt. Inden for definerede rammer havde friskolerne tidligere en befordringsbevilling på finansloven, der stod mål med folkeskolens og ikke indebar merudgift for samfundet, men da denne stort set blev sparet væk opstod en markant barriere med social slag-side.
- Politisk besluttede barrierer for oprettelse af nye friskoler med forlænget anmeldelsesfrist og kortere frister for beslutning om nedlæggelse af folkeskoler. Den reelle konsekvens er en markant indskrænkning af forældrenes muligheder for at udnytte det frie skolevalg.
- Manglende kommunal forpligtelse til at oplyse borgerne om muligheder for at opfylde undervisningspligten på frie grundskoler i kommunen. På mange kommuners hjemmesider og velkomstfoldere mangler denne borgernære oplysning.
- I flere kommuner gør man ikke forældre opmærksomme på muligheden for at oprette eller benytte private daginstitutioner efter dagtilbudsloven.

Dansk Friskoleforening støder jævnligt på forskellige barrierer, men den korte høringsfrist har ikke givet os mulighed for at uddybe disse og involvere en større personkreds ved denne lejlighed. Hvis vi kan være behjælpelig i det videre forløb, ser vi frem til at modtage henvendelse med en rimelig frist for et seriøst arbejde.

Med venlig hilsen
p.f.v.

Ebbe Lilliendal,
landsformand

Cecil Christensen,
Kontorleder